

YÜKSEKÖĞRETİMDE AKADEMİK KARIYER FARKINDALIĞI: BİR ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Miray DAĞYAR¹, Gamze KASALAK², Nermin UĞURLU³

1 Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya-Türkiye, mdagyar@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7129-9236.

2 Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya-Türkiye, gamzekasalak@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5084-0054.

3 YL Öğr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Eğitimi, Antalya-Türkiye, nermin.ugurlu.nu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1323-8010.

Geliş Tarihi: 30.01.2020 Kabul Tarihi: 25.12.2020 DOI: 10.37669/milliegitim.682448

Öz: Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin lisansüstü eğitim ve üniversite-de akademik personel olma konularındaki farkındalıklarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak için Akademik Kariyer Farkındalık Ölçeğini geliştirmek amaçlanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören 470, 4. sınıf lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Taslak ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ayrıca, doğrulayıcı faktör analizi ile de açımlayıcı faktör analizinde ortaya konulan yapının doğrulandığı belirlenmiştir. Yapılan güvenilirlik ve geçerlik analizleri sonucuna göre, ölçek toplam 31 maddeden ve 4 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans %61.72'dir. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .971 olarak hesaplanmıştır. Boyutların güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla .951; .825; .861 ve .854 olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak Akademik Kariyer Farkındalık Ölçeğinin, üniversite öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerini ortaya koyabilecek yeterlikte olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Akademik kariyer, Akademik kariyer farkındalığı, Lisansüstü eğitim, Öğretim elemanı

ACADEMIC CAREER AWARENESS IN HIGHER EDUCATION: A SCALE DEVELOPMENT STUDY

Abstract:

In this study, the Academic Career Awareness scale was developed in order to reveal the views of university students about graduate education and being academic staff. The validity and reliability study of the scale was conducted on 470, 4th grade undergraduate students studying at Akdeniz University. In order to determine the construct validity of the scale, exploratory factor analysis was conducted. In addition, it was determined that the structure revealed in the exploratory factor analysis was confirmed by the confirmatory factor analysis. According to the results of the reliability and validity analyzes, the scale consists of 31 items and 4 dimensions. The total variance explained by the scale is 61.72%. The Cronbach Alpha internal consistency coefficient for the entire scale was calculated as .971. The reliability coefficient of the dimensions is respectively; .951, .825; .861, and .854. As a result, it can be said that Academic Career Awareness Scale is sufficient to reveal university students' views on academic career awareness.

Keywords: Academic career, Academic career awareness, Graduate education, Academic staff

Giriş

Yükseköğretim kurumlarında bilgi çağının ve bilgi toplumlarının gerekliliklerini karşılayabilecek becerilerle donatılmış bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (YÖK, 2019). Aynı zamanda, bireylerin hem akademik hem de farklı çalışma alanlarındaki kariyer planlamaları gerçekleşmekte ve bireylerin mesleki temellerini oluşturacak bilgi, beceri ve güdülere ilişkin gelişimleri planlanmaktadır (Tüz, 2003). Kariyer, bireyin bireysel ve örgütsel düzeylerde kendi kişiliğine uygun bir yön ve yol belirlemesi ve kendini gerçekleştirme çabası olarak tanımlanmaktadır (Baruch, 2004; Kaynak, 1996). Kariyer, kariyer farkındalığı, kariyer planlaması, kariyer gelişimi, kariyer yönetimi ve kariyer seçimi gibi birçok alt başlığı barındıran bir kavramdır (Brown ve Lent, 2013; Merdan, 2011; Seçer, 2013). Bu alt başlıklardan biri olan kariyer farkındalığı, bireyin bir kariyer alanı ya da meslek gruplarıyla ilgili olanaklar hakkında bilgi ve bilinç düzeyinin yeterli görülmesidir (Cohen ve Patterson, 2012).

Colston, Thomas, Ley, Ivey ve Utley (2017), bireylere kariyer farkındalığı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen etkinliklerin etkili olabilmesi için, bu etkinliklerin ilköğretim çağından itibaren başlaması gerektiğini vurgulamışlardır. Türkiye'de ilköğretimde oku-

ma-yazma, okuduğunu anlama, Türkçeyi doğru kullanma, temel matematik işlemleri ile problemleri çözme gibi beceriler ve toplumsal yaşam kuralları öğretilir. Ortaokullar ise öğrencileri akademik, teknik ve mesleki liselere hazırlamaktadır (Erden, 2008). Ortaokulun son sınıfında yapılan lise seçiminde, merkezi yerleştirme ile fen liselerine, sosyal bilimler liselerine, özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları ile meslekî ve teknik anadolu liselerinin anadolu teknik programlarına; yerel yerleştirme ile de anadolu liselerine, meslekî ve teknik anadolu liselerine ve anadolu imam hatip liselerine öğrenciler alınmaktadır (MEB, 2020). Lise eğitiminin sonunda, öğrenciler Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) girmekte ve sınav puanlarına göre seçtikleri üniversitelerin tercih ettikleri bölümlerine kayıt olmaktadır. Lisans eğitiminin sonunda, Tıp Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi gibi fakülteler öğrencilerini, bir meslek grubunda uzmanlaştıracak şekilde yetiştirirler. Diğer taraftan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ya da Fen Edebiyat Fakültesi gibi bazı fakültelerde eğitim gören öğrenciler, mezun olduktan sonra bölümlerine uygun farklı meslekleri tercih edebilirler. Örneğin, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin İktisat bölümünden mezun olan öğrenciler, vergi müfettişliği, Merkez Bankası uzmanlığı, kaymakamlık, idari hakimlik, Sayıştay denetçiliği ve denetmenlik gibi mesleklerden birine yönelebilirler. Buna ek olarak her fakültenin mezun öğrencileri, farklı iş alanlarında farklı meslekleri seçebilirler. Niles ve Harris-Bowlsbey (2013), üniversite öğrencileri için kariyer farkındalığının yeterince aşına ve hazırlıklı olunmayan, sınırlı bir alan olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla üniversite öğrencileri, eğitimlerinin son yıllarına doğru kariyer fırsatlarını araştırmaya başlamakta ve kariyer alanlarıyla ilgili yarı zamanlı veya tam zamanlı tecrübelerle sahip olmaya yönelmektedirler (Atfield ve Puecell, 2010). Üniversite öğrencilerinin kariyer fırsatları arasında, hangi fakülteden mezun olursa olsun, meslek olarak tercih etme şansının bulunduğu akademisyenlik de vardır. Öğrencilerin bu fırsatın bilincinde olmasının, akademik kariyere yönelik farkındalık geliştirdiği söylenebilir.

Kariyer farkındalığı kavramı içinde değerlendirilen akademik kariyer farkındalığının, bireylerin lisansüstü eğitim sürecinin yanı sıra bir meslek olarak akademisyenlik sürecini de kapsadığı söylenebilir. Başka bir ifadeyle bu çalışmada, akademik kariyer farkındalığı ile lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitim sürecine ve akademisyenlik mesleğine yönelik farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Böylece çalışmada, kariyer planlaması aşamasında bulunan üniversite öğrencilerinin, tercih edebilecekleri lisansüstü eğitim süreci ve yönelebilecekleri akademisyenlik mesleği hakkındaki farkındalıkları tanımlanmaya çalışılmıştır.

Bireylerin akademik kariyer planları lisansüstü eğitimle başlamaktadır (Büyüköze ve Gelbal, 2016; Sevinç, 2001). Lisansüstü eğitim, yüksek lisans, doktora eğitimi ile tıpta uzmanlık ve sanatta yeterliliğin gerektirdiği (YÖK, 1981), bireylerin akademik kariyer hedeflerini gerçekleştirdiği, bilimsel etkinlik ve araştırma çalışmalarını deneyimlediği bir öğretme-öğrenme sürecidir (Karakul ve Karakütük, 2014). Varış'a (1973)

göre, lisansüstü eğitim bilim insanı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaç edinen bir faaliyettir. Lisansüstü eğitim, akademik kariyer sürecinde bilim insanı yetiştirmenin yanı sıra mesleki kariyer açısından nitelikli iş gücü becerilerini geliştirmektedir (Köksalan, İlter ve Görmez, 2010). Bununla birlikte, bireylerin uzmanlık alanlarına özgü akademik deneyim çeşitliliklerini geliştirmekte, akademik kariyer yolunda ilerlemelerini sağlamakta (Artess ve Hooley, 2017; Cragg ve Andrusyszyn, 2004); bireysel entelektüel ve kültürel zenginliklerini geliştirmekte ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarını arttırmaktadır (Aitken, Currey, Marshall ve Elliott, 2008). Ayrıca, lisansüstü eğitim, bireylere belirli bir uzmanlık alanında, bilgi ve teknik becerilerde yüksek düzeyde yetkinlik kazandırmakta ve mesleki gelişim fırsatları sunmaktadır (Battie ve Steelman, 2014; Bragt, Bakx, Teune, Bergen ve Croon, 2011). Sonuç olarak lisansüstü eğitim, bireylerin akademik, mesleki ve sosyal yaşamlarını önemli ölçüde değiştirmekte (Ng, 2016) ve üniversitelerde öğretim elemanı olma düşüncesi ile de gerçekleştirilen bir eğitim süreci olarak görülmektedir (Er ve Ünal, 2017; Ören, Yılmaz ve Güçlü, 2012).

Lisansüstü eğitim, akademik kariyerin başlangıç noktasını oluşturmakta ve bilim insanı olmanın temelleri lisansüstü eğitim programlarına dâhil olmakla atılmaktadır. Türkiye’de de bireylerin akademik kariyer yolunda ilerleyebilmeleri için çeşitli kriterleri sağlamaları beklenmektedir. Türkiye’de bir üniversitenin lisansüstü eğitim programına kayıt olmak ve akademik personel olarak göreve başlayabilmek için, bir lisans programından mezun olabilecek durumda bulunan ve/veya mezun bireylerin sözel ve sayısal olmak üzere iki farklı aşamadan oluşan standart bir sınava girmeleri gerekir (Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı-ALES). Lisansüstü eğitime başlayabilmek için ALES’ten elde edilen asgari puanlar 5 yıl geçerlidir (ÖSYM, 2020). ALES’ten gerekli puanın alınması kriteri, hem öğretim üyesi kadroları dışındaki akademik kadrolara başvurma hem de lisansüstü eğitime başvurma sürecinde geçerlidir. Yabancı dil sınavlarından belirli bir puan alma kriteri ise doktora programlarına başvurmak ve meslek yüksekokulları dışındaki akademik birimlerde akademik personel olabilmek için gerekli görülmektedir. Ayrıca bu süreçte, bireylerin lisans mezuniyet not ortalamaları ve giriş sınavı notları (yazılı ve/veya sözlü olarak yapılacak bilimsel değerlendirme) da değerlendirmeye alınmaktadır. (YÖK, 2018). Özetle, Türkiye’de bireylerin akademik kariyer sürecine dâhil olup olmayacaklarının, merkezi sınav(lar) ve akademik başarı temelinde objektif kriterlere göre değerlendirildiğinden bahsedilebilir.

Türkiye’de lisansüstü eğitime talebin her yıl artış gösterdiği belirlenmiştir (YÖK; 2014, 2020). 2013-2014 yılında yüksek lisansa yeni kayıt sayısı 56.193 iken bu sayı 2019-2020 yılında 128.127’e ulaşmıştır. Ayrıca 2013-2014 yılındaki doktora yeni kayıt öğrenci sayısı 9.397 iken 2019-2020 yılındaki doktora yeni kayıt öğrenci sayısı 20.894’dır. Bu sayısal veriler incelendiğinde, lisansüstü yeni kayıtlı öğrenci sayılarının yüksek lisans düzeyinde yaklaşık 3 kat, doktora düzeyinde ise yaklaşık 2 kat artış gösterdiği söylenebilir. Ayrıca lisansüstü eğitimde kayıtlı öğrenci sayıları incelendiğinde, 2007-2017

yılları arasında devlet yükseköğretim kurumlarındaki yüksek lisans öğrenci sayısı 90 binden 370 bine (yaklaşık 4 kat artış); doktora öğrenci sayısı da 33 binden 86 bine (yaklaşık 3 kat artış) yükselmiştir (Gür, Çelik ve Yurdakul, 2018). Bununla birlikte, son beş yıldır yaklaşık yarım milyon kişi lisansüstü eğitim görmek ve/ya akademik personel olabilmek için ALES'e katılmaktadır (ÖSYM, 2020). Lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitime olan ilgilerindeki bu artış da öğrencilerin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Üniversitelerin, lisansüstü eğitimi yaygınlaştırma, nitelikli öğrencilerini lisansüstü öğrenime ve akademisyenliğe yönlendirme, öğrencilerini akademik kariyer hakkında bilinçlendirme ve yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirme görevleri vardır (YÖK, 2019). Dolayısıyla, lisans öğrencilerinin gelecekte akademisyen olma ve bir lisansüstü programa katılma ilgilerini etkileyen olası değişkenlerden biri olan akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önemli olabilir. Böylece bireylerin geleceklere ilişkin eğitsel ve mesleki açıdan seçim kararları tespit edilebilir. Ayrıca, öğrencilerden elde edilecek bu görüşler, üniversite yönetimlerinin ve öğretim elemanlarının, öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarını geliştirmek için yapmaları beklenen bilinçlendirme çalışmalarını destekleyebilir. Akademik kariyer farkındalığı gibi değişkenlerin incelenmesinin, akademik kariyeri kavramsallaştırmada önemli olacağı düşünülmektedir. Akademik kariyer farkındalığının öncül ve ardıl sonuçlarıyla ilgili ilişkileri incelemeyi amaçlayan gelecek çalışmalar, öğrencilerin lisans eğitimleri sonrası eğitsel, mesleki ve kariyer hedeflerinin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu açılardan, öğrencilerin lisans mezuniyeti sonrası hayatlarına yeni bir yön verecek olan akademik kariyere olan farkındalıklarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla geliştirilen bir ölçeğe alanyazında gereksinim olduğu söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde, Türkiye'deki lisans öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına yönelik görüşlerini belirlemekten çok, lisansüstü eğitime ilişkin tutumlarını tespit etmeye yönelik çeşitli araştırmalar yer almaktadır (Bezen, Aykutlu, Seçken ve Bayrak, 2016; Erkılıç, 2007; Konokman ve Alıcı, 2012; Ünal ve İlter, 2010). Bununla birlikte, lisansüstü eğitim farkındalığı ve niyetine ilişkin sınırlı araştırmalar da bulunmaktadır (İlter, 2020). Alanyazındaki geliştirilmiş ilgili ölçekler incelendiğinde, çalışma gruplarının öğretmen adaylarından oluştuğu görülmektedir (Bezen vd., 2016; Erkılıç, 2007; İlter, 2020; Konokman ve Alıcı, 2012; Ünal ve İlter, 2010). Genel olarak likert derecelendirilmesi kullanılan tutum ölçeklerindeki boyutlandırılmaların adlandırılmasında arzu ve istek/isteklilik (Bezen vd., 2016; Konokman ve Alıcı, 2012; Ünal ve İlter, 2010), ilgi ve önem (Bezen vd., 2016), işlev (Ünal ve İlter, 2010), kişisel gelişim (Konokman ve Alıcı, 2012), davranışsal gösterim (Konokman ve Alıcı, 2012) gibi olumlu; korku ve kaygı, ihtiyaç duymama (Bezen vd., 2016) ve olumsuz duygular (Konokman ve Alıcı, 2012) gibi de olumsuz değişkenlere vurgu yapılmıştır. Lisansüstü eğitime ilişkin tutumlarını belirlemede bir boyut ismi olarak adlandırılan istekliliğe yönelik geliştirilen bir Lisansüstü Eğitim İstekliliği Ölçeğinde de eğitim-öğretim, araş-

tırma geliştirme, psiko-sosyal ve sosyo-ekonomik durumlara odaklanılmıştır (Erkılıç, 2007). İlgili ölçek geliştirme çalışmalarında, tüm lisans öğrencilerinin görüşlerinin olmaması; lisansüstü eğitim süreçleri, akademisyen olma ölçütleri ve akademisyen çalışma koşullarının tümünü kapsayan akademik kariyere ilişkin farkındalığı konu alan bir ölçeğe rastlanılmaması alanyazında eksiklik olarak kabul edilebilir. Alanyazında akademik kariyer kapsamında lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitim alma kararları ve istekleri (Alabaş, Kamer ve Polat, 2012; Aydemir ve Çam, 2015; Çoruk, Çağatay ve Öztürk, 2016; Daştan, 2009; Karadaş, Duran ve Kaynak, 2017; Ünal ve İlter, 2010), lisansüstü eğitim farkındalıkları ve/veya niyetleri (İlter, 2020; Özmenteş ve Özmenteş, 2005) ve lisansüstü eğitime ilişkin tutumları (Bezen, vd., 2016; Erkılıç, 2007; Konokman ve Alıcı, 2012; Ünal ve İlter, 2010) konularında araştırmalar da yer almaktadır. Bu araştırmalarda, akademik kariyerin bir parçası olarak yalnızca lisansüstü eğitime odaklanılmıştır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin yalnızca akademisyenliğe ilişkin algılarını (Başarır ve Sarı, 2015; Ehtiyar, Solmaz ve Çağla, 2019; Polat, Apak ve Akdağ, 2013) ve akademisyen olma istek ve ilgilerini (Atasoy ve Ermin, 2016; Katipoğlu ve Katipoğlu, 2016; Yalçın ve Demirekin, 2013) inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır. Alanyazında ki çalışmaların sınırlı olmasının nedenleri arasında, akademik kariyeri, lisansüstü eğitim ve akademisyenlikten oluşan kavramsal bir bütün olarak ele alan (Dağyar, Kasalak ve Uğurlu, 2020) ve lisans öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına yönelik görüşlerini belirleyen bir psikometrik ölçme aracının bulunmaması gösterilebilir. Bu ihtiyaç doğrultusunda, araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçme aracının kullanılmasıyla, lisans öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşleri tespit edilebilecektir. Bu tespite dayalı alınabilecek önemlerin, gelecek nesil öğretim üyesi olmaya aday lisans öğrencilerini, akademik kariyere yöneltmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin akademik kariyer hakkında mevcut bilgilerinin nereden ve nasıl edindiklerinin araştırılmasıyla, üniversitelerin yaşam boyu öğrenme çalışmaları da desteklenmiş olacaktır. Akademik kariyerin, yaşam boyu öğrenmeyi amaç edinmiş bireylerin çıkabileceği bir yolu temsil ettiği düşünülerek bu çalışmada, lisans öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerini tespit etmeye yönelik bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 akademik yılında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Turizm Fakültesi ve Uygulamalı Bilimler Fakültesinde lisans düzeyinde öğrenim gören 470, 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan fakülteler, Eğitim Fakültesi dışında, Akdeniz Üniversitesi merkez kampüsünde bulunan 18 fakülte arasından seçkisiz örnekleme yolu ile belirlenmiştir. Eğitim Fakültesi uygun örnekleme yolu ile çalışma grubuna alınmıştır. Ayrıca, 4. sınıf düzeyindeki lisans öğrencilerinin, akademik kariyer farkındalıklarının alt sınıflara göre daha yüksek olacağı öngörüldüğü için, 4.

sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Belirlenen fakültelerin, 4. sınıf öğrenci sayıları dikkate alınarak her bir fakülte bir tabaka kabul edilmiş ve seçkisiz tabakalı örneklem yöntemi ile fakültelerden seçilen şubelerde öğrenim gören öğrenciler çalışma grubuna alınmışlardır.

Taslak ölçek formu, belirtilen fakültelerde öğrenim gören toplamda 500 öğrenciye uygulanmış, ancak 30 ölçek cevapların boş bırakılması ya da hepsinde aynı seçeneğin işaretlenmesi gibi sebeplerden dolayı elenmiştir. Ölçeğin taslak formunda 37 maddenin bulunması nedeniyle, pilot uygulama için 500 öğrenci yeterli sayıda kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2016). Çalışma grubundaki öğrencilerin 288'i (%61,3) kadın, 176'sı (%37,4) erkektir. Eğitim Fakültesinden 125 öğrenci (%26,6), Mühendislik Fakültesinden 97 öğrenci (%20,6), Spor Bilimleri Fakültesinden 84 öğrenci (%17,9), Turizm Fakültesinden 76 öğrenci (%16,2) ve Uygulamalı Bilimler Fakültesinden 88 öğrenci (%18,7) örneklemde yer almıştır. Araştırmacılar, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflarda derse giren öğretim elemanlarından, dersleri öncesi gerekli izinleri alarak 40 dakikalık sürelerle ölçeği uygulamışlardır.

Çalışmada, Akademik Kariyer Farkındalık Ölçeğini (AKFÖ) geliştirmek amacıyla öğrencilerden veri toplanacağı için etik kurul izni alınması gerekli görülmüştür. Etik kurul izni, Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan, 20.11.2019 tarihinde, 204 karar numarası, 55578142-050.01.04-E.151200 sayı numarası ile alınmıştır.

Ölçme Aracı

Akademik Kariyer Farkındalık Ölçeği: AKFÖ'nün geliştirilme sürecinde, ilk olarak kuramsal alt yapıya dayalı madde havuzu oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından ilgili alanyazın (Balcı, 2014; Çetinsaya, 2014; Gömleksiz & Yıldırım, 2013; MBS, 2019; Nas, Peyman & Arat, 2016; YOK, 2019) gözden geçirilerek öğrencilerin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerini yansıtan maddeler oluşturulmuştur. Ayrıca, Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve lisansüstü eğitim yapmayı düşünen 18 öğrenci ile yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. İlgili öğrencilere, araştırmacılar tarafından, lisansüstü eğitim ile ilgili ne bildikleri, lisansüstü eğitimin amacı, lisansüstü eğitime başvuru koşulları, lisansüstü eğitimden mezun olma koşulları, öğretim elemanı olma ve çalışma koşulları ve öğretim elemanı kadrolarına başvuru koşulları hakkında bildiklerini belirlemek amacıyla sorular yöneltilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler, alanyazına dayalı olarak yazılmış maddelere eklenmiş ve toplamda 46 maddenin yer aldığı madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçekte yer alan maddeler, öğrencilerin akademik kariyer hakkındaki farkındalıklarına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Ölçeğin geliştirilme sürecinde, kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla, ikisi Eğitim Yönetimi, diğerleri Eğitim Programları ve Öğretim ve Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme anabilim dallarında uzman olan öğretim elemanları tarafından, taslak ölçek

formundaki maddeler değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda ölçekteki madde sayısı 37'ye düşürülmüştür. Türkçe Eğitimi anabilim dalında uzman bir öğretim üyesi tarafından, bazı maddelerde ifadeysel değişiklikler yapılmıştır. Dörtlü Likert tipinde hazırlanan ölçek, öğrencilerin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçladığı için, ölçek maddeleri ile ilgili hiç bilgisi olmayan ve net bilgisi olan öğrencilerin bu yönde görüş belirtmeleri istenmiştir. Diğer görüşler ise, ilgili konuda bilgisi çok az olan ve biraz bilgili olan öğrencilerin durumlarına uygun belirlenen cevaplarla alınmıştır. Bu amaçla öğrencilerden, ölçekte verilen maddelere yönelik farkındalıklarına ilişkin görüşlerini, her bir madde için "hiç duymadım", "duydum ama hakkında pek bir şey bilmiyorum", "hakkında bir şeyler biliyorum ancak sadece genel çizgilerini açıklayabilirim" ve "biliyorum, ne olduğunu da detaylı açıklayabilirim" seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtmeleri istenmiştir.

Ölçeğin ön uygulamasının yapılması aşamasında, Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 50 öğrenciye ölçeğin taslak formu uygulanmış ve ölçek maddelerinin anlaşılabilirliği ile ilgili problem olup olmadığı incelenmiştir. Ön uygulama sonucunda, öğrenciler tarafından anlaşılmayan ve birden fazla anlam içeren herhangi bir madde olmadığı belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için, öncelikle uzman kanısına başvurularak kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Yapı geçerliliğini değerlendirmek için de açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Ayrıca, ölçeğin tamamı ve her boyutu için güvenilirlik analizi ile Cronbach Alpha katsayı değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testleri, faktörler arası korelasyonları hesaplamak için de basit korelasyon analizi yapılmıştır. Buraya kadar yapılan analizlerde SPSS 23.0 istatistik programı kullanılmıştır. Ek olarak çalışmada, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) de yapılmıştır. DFA için Lisrel 8.7 analiz programından yararlanılmıştır.

Bulgular

AKFÖ'nün kuramsal alt yapısına dayalı madde havuzunun oluşturulması, alan ve dil uzmanlarının görüşlerinin alınması ve ön uygulamanın yapılmasının ardından, ölçeğin asıl uygulaması yapılmıştır (Erkuş, 2012). Asıl uygulamanın sonucunda elde edilen veriler üzerinden ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

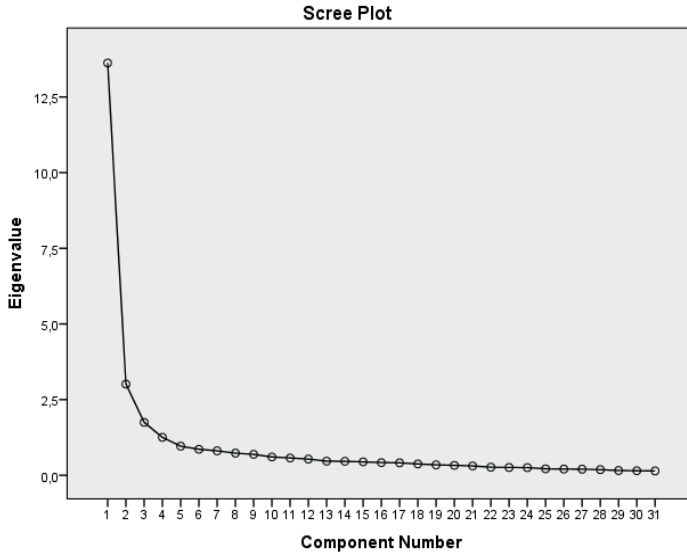
AKFÖ'nün Geçerliliğine İlişkin Bulgular

AKFÖ'den elde edilen verilerin AFA için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO ve Barlett testleri yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. AKFÖ'nün KMO ve Bartlett testlerinin sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Katsayısı	.938
Bartlett Testi Ki-kare	8,202.806
df	465
p	.000

Tablo 1'e göre, KMO katsayısı .938 ($KMO > .60$), Bartlett testi ise anlamlı ($p < .000$) bulunmuştur. Buna göre, çalışmada elde edilen verilerin faktör haline getirilebileceği ve örneklem büyüklüğünün faktör oluşturmak için yeterli olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2016). Ölçeğin faktörlerinin öz değerlerine dayalı olarak çizilen çizgi grafiği de (Şekil 1) ölçeğin dört boyutlu yapısını doğrulamaktadır. Grafikte, beşinci ve sonraki faktörlerde önemli bir düşüş eğilimi görülmemektedir.

Şekil 1. AKFÖ'nün Faktör Çizgi Grafiği

AKFÖ'nün Açımlayıcı Faktör Analizi

Çalışmada yapılan açımlayıcı faktör analizinde, birden fazla boyutta yüksek yük değerine sahip olan ve bulunduğu boyuttaki yük değeri .30'dan düşük olan 6 madde ölçekten çıkartılmıştır (Büyüköztürk, 2016). Kapsam geçerliği analizi sonucunda 37 maddeye düşen ölçek, AFA sonucunda 31 maddeye inmiştir. Buna göre, ölçek dört boyuttan oluşmaktadır. Maddelere uygunluğuna göre, her boyuta araştırmacılar tarafından isimlendirme yapılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. AKFÖ'nün AFA sonuçları ve aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

No	Aritmetik Ort./ Standart Sapma	Faktör Ortak Varyansı	Faktör Yük Değeri	1. Boyut	2. Boyut	3. Boyut	4. Boyut
31	2.036 / .874	.712	.769	.761			
30	1.946 / .865	.721	.780	.748			
28	1.778 / .834	.713	.729	.731			
29	1.800 / .867	.697	.721	.726			
20	1.808 / .854	.672	.725	.696			
25	2.127 / .900	.624	.740	.691			
27	2.083 / .887	.581	.697	.686			
23	1.834 / .870	.566	.673	.674			
24	2.053 / .932	.554	.708	.618			
21	2.151 / .895	.555	.665	.614			
26	2.470 / .931	.546	.612	.577			
22	2.142 / .875	.505	.659	.567			
19	1.780 / .948	.544	.641	.479			
2	2.763 / .759	.743	.446		.841		
4	2.727 / .852	.691	.532		.799		
3	2.759 / .830	.649	.431		.783		
5	2.474 / .931	.535	.552		.624		
6	2.697 / .980	.474	.526		.604		
1	2.278 / .759	.394	.482		.555		
7	2.241 / .923	.562	.670		.470		
9	2.257 / .914	.689	.718			.697	
10	2.514 / .976	.676	.688			.667	
16	2.057 / .932	.688	.717			.647	
15	2.034 / .920	.687	.714			.643	
8	2.500 / .963	.672	.669			.640	
17	2.166 / .943	.640	.737			.601	
18	2.225 / .885	.646	.733			.530	
12	1.770 / .867	.796	.629				.832
14	1.672 / .833	.767	.618				.818
13	1.804 / .848	.804	.688				.803
11	2.100 / .948	.535	.691				.469
				%21.45	%14.14	%14.12	%12.01

Tablo 2 incelendiğinde, ölçeğin dört boyutlu olduğu belirlenmiştir. Birinci boyut, ölçeğe ilişkin toplam varyansın %21.45'ini, ikinci boyut %14.14, üçüncü boyut %14.12 ve dördüncü boyut da %12.01'ini açıklamaktadır. Açıklanan toplam varyans %61.72'dir. Birinci boyutta 13 madde vardır ve maddelerin faktör yükleri .761 ile .479 arasındadır. İkinci boyutun altında 7 madde vardır ve maddelerin faktör yükleri .841 ile .470 arasında değerler almaktadır. Üçüncü boyut 7 maddeden (.697-.530) ve dördüncü boyut 4 maddeden (.832-.469) oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına yönelik görüşlerini ortaya koyan boyutlara aşağıdaki isimlendirme yapılmıştır.

1. Boyut: Öğretim elemanı olma ve çalışma koşullarına ilişkin farkındalık
2. Boyut: Lisansüstü eğitimin tanımı ve amacına ilişkin farkındalık
3. Boyut: Lisansüstü eğitimden mezun olma koşullarına ilişkin farkındalık
4. Boyut: Lisansüstü eğitime başvuru koşullarına ilişkin farkındalık

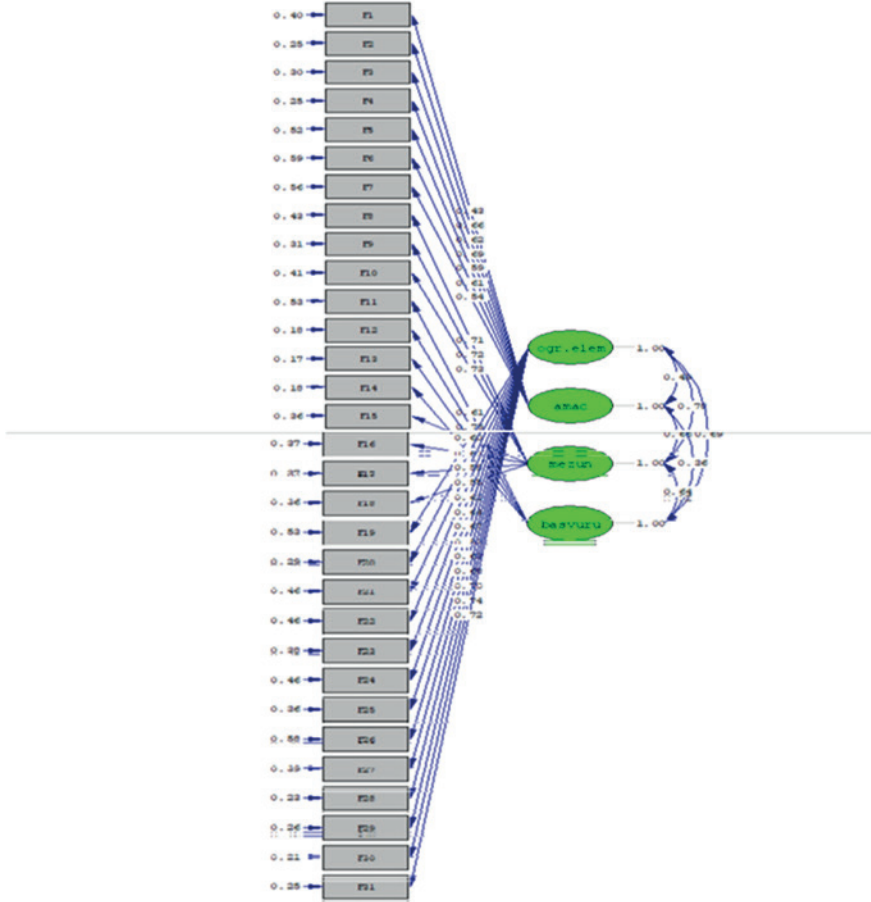
AKFÖ'nün Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çalışmada, AFA ile elde edilen ölçeğin dört boyutu ve 31 maddesi için DFA yapılmıştır. DFA kuramsal olarak tanımlanmış ve geçerliği kanıtlanmış ölçek yapılarının doğruluğunun test edilmesinde kullanılan bir analiz yöntemidir (Kline, 2011). Dolayısıyla, çalışmada AFA sonucunda belirlenmiş olan faktör yapısının, çalışılan örneklem üzerinde doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla DFA'dan yararlanılmıştır. Ölçek geliştirme çalışmalarında, AFA ve DFA farklı örneklem grupları üzerinde yapılabileceği gibi, bu çalışmada olduğu gibi aynı örneklem grubu üzerinde de yapılabilir (Öztürk, Eroğlu ve Kelecioğlu, 2015). Tablo 3'te DFA'ya ait faktör yükleri ve faktör yüklerinin anlamlı olduğunu gösteren t-değerleri verilmektedir.

Tablo 3. AKFÖ'nün doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Madde	1. Boyut	2. Boyut	3. Boyut	4. Boyut	t-değeri
31	.72				21.61
30	.74				22.78
28	.68				21.25
29	.70				21.08
20	.67				19.92
25	.67				18.60
27	.63				17.53
23	.62				17.39
24	.64				16.70
21	.58				15.52
26	.53				13.30
22	.55				14.99
19	.60				15.08
2		.66			19.83
4		.69			20.49
3		.62			18.23
5		.59			14.58
6		.61			14.23
1		.43			12.55
7		.54			13.31
9			.72		20.04
10			.73		18.65
16			.71		18.81
15			.70		18.84
8			.71		18.04
17			.72		19.08
18			.65		18.04
12				.75	23.11
14				.72	22.85
13				.74	23.20
11				.61	15.13

Tablo 3'te her bir madde yükünün anlamlılığını gösteren t-değerleri incelendiğinde, faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. DFA ile elde edilen model Şekil 2'de verilmektedir.

Şekil 2. AKFÖ'nün DFA modeli

Çalışmada yapılan DFA sonucunda, AFA'da ortaya çıkan yapının doğrulandığı belirlenmiştir. Oluşturulan modelin uyum indeksleri $\chi^2 = 4.226,51$, $sd = 845$, $p = .000$, $\chi^2 / sd = 5.00$, $NFI = .95$, $NNFI = .94$; $CFI = .96$, $IFI = .96$ ve $RMSEA = .08$ olup, ölçeğin geçerli bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir (Brown, 2006; Kline, 2011). DFA'dan elde edilen uyum indeksleri, model uyum indeksi ölçütlerine göre yorumlandığında (Kline, 2011; Şimşek, 2007), elde edilen uyum değerlerinin χ^2 / sd için kabul edilebilir uyum, diğer indeksler için ise iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

AKFÖ'nün Boyutları Arasındaki Korelasyon Değerleri

Çalışmada, AKFÖ'nün boyutları arasındaki korelasyon değerleri hesaplanmıştır (Tablo 4). Boyutlar arasındaki ilişkileri gösteren basit korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, ölçeğin tüm boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. AKFÖ'nün boyutları arasındaki korelasyon değerleri

Boyutlar	Boyut 1	Boyut 2	Boyut 3	Boyut 4
1. Öğretim elemanı olma/çalışma koşullarına ilişkin farkındalık	1			
2. Lisansüstü eğitimin tanımı ve amacına ilişkin farkındalık	.49*	1		
3. Lisansüstü eğitimden mezun olma koşullarına ilişkin farkındalık	.78*	.66*	1	
4. Lisansüstü eğitime başvuru koşullarına ilişkin farkındalık	.69*	.40*	.64*	1

*p<.05

AKFÖ'nün Güvenirliğine İlişkin Bulgular

AKFÖ'nün iç tutarlık katsayısının hesaplanması için, Cronbach Alfa korelasyon katsayısı tüm ölçek ve boyutları için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ayrıca, ölçek maddelerinin madde toplam korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucu elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. AKFÖ'nün madde toplam korelasyon değerleri ve Cronbach Alfa katsayı değerleri

Madde No	Madde Toplam Korelasyonu	Madde No	Madde Toplam Korelasyonu
1	.468	17	.711
2	.444	18	.709
3	.426	19	.596
4	.528	20	.684
5	.537	21	.634
6	.513	22	.630
7	.651	23	.632
8	.653	24	.679
9	.694	25	.708
10	.669	26	.585
11	.662	27	.662
12	.588	28	.683
13	.651	29	.675
14	.580	30	.741
15	.682	31	.734
16	.684		
Tüm ölçek güvenilirlik (Cronbach Alfa) katsayısı=.971 1. Boyut Alfa katsayısı= .951 (n=13); 2. Boyut Alfa katsayısı= .825 (n=7); 3. Boyut Alfa katsayısı= .861 (n=7); 4. Boyut Alfa katsayısı= .854 (n=4)			

Tablo 5 incelendiğinde, dört boyutta yer alan maddelerin madde-toplam korelasyon değerleri .426 ile .741 arasında değiştiği görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, madde-toplam korelasyonlarının .30 ve üzerinde değerlere sahip olması nedeniyle, maddelerin ayırt edicilik güçlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2016). Ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .971 olarak hesaplanmıştır. Boyutların güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla .951; .825; .861 ve .854 olarak belirlenmiştir. Testin tümü ve boyutları için elde edilen güvenilirlik değerleri kabul edilebilir düzeydedir.

Sonuç

Bu araştırmada, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak AKFÖ'nün geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 470 4.sınıf lisans öğrencisine uygulanan taslak ölçme aracı ilk olarak kapsam geçerliği için alan uzmanlarına, dil geçerliği için

Türkçe dil uzmanına gönderilmiş ve gelen dönütler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. AKFÖ'nün yapı geçerliğini sağlamak için AFA ve DFA yapılmıştır. Ölçekteki maddelerin benzer davranışları örneklediğini ortaya koymak amacıyla, madde toplam korelasyonları, test puanları arasındaki iç tutarlılığı incelemek amacıyla da Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Analizler sırasında ayırt ediciliği düşük ve geçerliği olumsuz etkilediği düşünülen maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Böylece, lisansüstü eğitime başvuru koşullarına, lisansüstü eğitimden mezun olma koşullarına, lisansüstü eğitimin tanımı ve amacına ve öğretim elemanı olma ve çalışma koşullarına ilişkin farkındalık olarak adlandırılan toplam dört boyut ve 31 maddeden oluşan bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Yapılan DFA sonucunda da 31 maddeden oluşan AKFÖ ile DFA modelinin yeterli düzeyde uyum gösterdiği saptanmıştır.

Yükseköğretimde akademik kariyer farkındalığını oluşturan tutarlılık, güvenirlik ve açıklama oranı açısından en güçlü boyut öğretim elemanı olma ve çalışma koşullarına ilişkin farkındalıktır. Öğretim elemanı olma ve çalışma koşullarına ilişkin farkındalık boyutunda lisans öğrencilerinin, üniversitede görevli öğretim üyelerinin, öğretim görevlilerinin ve araştırma görevlilerinin çalışma koşulları, görev tanımları ve kadro başvuruları hakkındaki farkındalıklarına yönelik görüşleri tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu araştırmanın bulguları, yükseköğretimde öğretim elemanı olma ve öğretim elemanlarının çalışma koşullarını inceleyen nitel araştırmalarla tutarlılık göstermektedir (Başarır ve Sarı, 2015). Nitekim alanyazına göre, üniversite öğrencilerinin mesleki tercih kararları arasında akademisyenlik de yer almaktadır (Aydemir ve Çam, 2015; Çalık ve Gürer, 2019; Gömleksiz ve Yıldırım, 2013; Hotamışlı, Karcı, Çetinel ve Çetinkaya, 2011; Mercan, 2016; Öztürk, 2020; Yalçın ve Demirekin, 2013).

Lisansüstü eğitimin tanımı ve amacına ilişkin farkındalık, akademik kariyer farkındalığının oluşmasında, ikinci etkili boyuttur. Bu boyutta lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitim programlarının oluşumları, amaçları ve bu programlardan mezuniyet sonrası verilen unvanlar hakkındaki farkındalıklarına ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu boyutta elde edilen araştırma sonuçları, lisansüstü eğitimin “ilerleme” (Bektaş ve Pehlivan, 2018) ve “gelişim” (Bozpolat, 2016) olanağı olarak algılandığını ifade eden nitel araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Bu boyut, hem nicel (İlter, 2020) hem de nitel araştırmalarda (Bektaş ve Pehlivan, 2018; Bozpolat, 2016) tutarlı bir şekilde tanımlandığı şekliyle, lisans öğrencileri açısından dikkat çekici bir konudur. Lisansüstü eğitimin amacını, hangi programlardan oluştuğunu ve ilgili programları tanıyan lisans öğrencilerinin, akademik kariyere daha bilinçli adım atmaları ve sonraki sürecin de daha olumlu olması söz konusu olabilir.

Akademik kariyer farkındalığının oluşumunda etkili olan son iki boyut, lisansüstü eğitimden mezun olma koşullarına ilişkin farkındalık ve lisansüstü eğitime başvuru koşullarına ilişkin farkındalıktır. Üçüncü boyut, lisansüstü eğitim programlarından mezun olmak için alınması gereken asgari kredi sayıları ve gerekli şartlar hakkında lisans öğrencilerinin farkındalıklarına yönelik görüşlerini tespit etmeye çalışılmaktadır.

Bu boyuta gerekçe olarak lisansüstü eğitim programlarından mezun olma koşullarını bilen lisans öğrencilerinin, önlerindeki kariyer hedefleri konusunda daha emin adımlar atması ve şartları bilerek sürece başlamalarından dolayı eğitimlerini tamamlama eğilimlerinin daha yüksek olması ihtimali gösterilebilir. Lisansüstü eğitime başvuru koşullarına ilişkin farkındalık boyutu ise, lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitime başvuru koşullarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olup olmadığına dönük maddeler içermektedir. Alanyazında, öğrencilerin eğitsel hedefleri arasında lisansüstü eğitime başvurmanın olduğu ifade edilmektedir (İlter, 2020; Şahin, Zoraloğlu ve Şahin, 2011). İlter'in (2020) çalışmasında, Eğitim Fakültesinde öğrenim gören lisans öğrencilerinin, lisansüstü eğitim farkındalıkları, bu amaca dönük geliştirilen bir ölçekle araştırılmıştır. Bu ölçek, AKFÖ'den boyutları, maddeleri ve kapsamı açısından farklı olsa da "Lisansüstü programlara giriş için gerekli başvuru koşullarının farkındayım" maddesi, AKFÖ'nün lisansüstü eğitime başvuru koşullarına ilişkin farkındalık boyutu ile benzerlik göstermektedir.

AKFÖ'nün dört boyutunun, yükseköğretim kurumlarındaki akademik kariyer oluşumunun ve içeriğinin anlaşılmasında önemli ipuçları sunduğu söylenebilir. Ölçek, araştırmacılara lisansüstü eğitime başvuru koşulları, lisansüstü eğitimden mezun olma koşulları, lisansüstü eğitimin amacı, öğretim elemanı olma ve çalışma koşulları hakkında birleşik bir anlayış sunmaktadır. Birbiriyle ilişkili olan bu boyutlar, bireylerin uzmanlık alanlarına anlamlı bir bakış açısı sağlayarak onların akademik kariyer sürecini keşfetmelerine yardımcı olabilir.

Akademik kariyer, yaşam boyu öğrenmeyi amaç edinmiş bireylerin çıkabileceği bir hedef olarak görülebilir. Dolayısıyla, bu hedefe ilişkin bireyleri bilinçlendirmek ve yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirmek yükseköğretim kurumlarının başlıca görevleri arasında olmalıdır. Böylece, ülkedeki öğretim üyesi açığı azaltılabilir, ülkenin bilimsel yayın performansı yükseltilebilir ve üniversitelerden bağımsız olarak yapılan araştırma sayısında artış görülebilir. Lisansüstü eğitimin katkılarının her alanda ortak olmasından dolayı, ülkenin gelişmesi, iş gücü niteliğinin artırılması için lisansüstü eğitimin her fakültede, her meslek grubunda yaygınlaştırılması önemli görülmektedir. Bu açıdan farklı üniversitelerde öğrencilerin akademik kariyere olan ilgi düzeyleri ve akademik kariyer farkındalığına ilişkin görüşlerinin araştırılması ve üniversitelerin bünyesinde öğrencilerin ilgi ve farkındalık düzeylerini arttıracak çalışmalar yapılması önerilebilir. Üniversite öğrencilerinin, akademik kariyer farkındalığına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yapılacak çalışmalardan elde edilecek verilerden Türkiye'de öğretim elemanı açığını kapatmaya yönelik de faaliyet gösteren ÖSYM'nin ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın yararlanması önerilebilir. Bu şekilde ilgili kurumlar, lisans öğrencilerini lisansüstü eğitim ve akademik kariyer yapmaya yönlendirme politikalarını, geliştirilen ölçekten yararlanarak yapılabilecek çalışmalardan elde edilecek veriler ışığında geliştirebilirler. AKFÖ'den elde edilecek sonuçlara dayalı olarak lisans öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarını arttırmaya yönelik, ilgili kurumların

yapabilecekleri faaliyetler açısından şu önerilerde bulunulabilir: Yükseköğretim kurumlarında akademik kariyere ilişkin farkındalık oluşturabilmek için üniversitelerde lisans öğrencilerini akademik kariyere hazırlayan, bu yönde düzenlenmiş bir seçmeli ders açılması önerilebilir. Belirtilen amaca yönelik her üniversitenin öğretim yılı içinde belirli aralıklarla seminerler düzenlenmesi önerilebilir. Düzenlenen seminerlere üniversite dışından konuşmacılar dâhil edilebileceği gibi, üniversitenin kendi içinden öğretim elemanları da öğrencileri bilgilendirebilir. Öğrencilerin, kendi öğretim elemanlarından derslerde ve seminerlerde akademik kariyer süreçlerini dinlemeleri, önlerinde akademik kariyer yolunun açılmasına aracı olabilir. Ayrıca, üniversitelerde yapılabilecek etkinliklerin, öğrencilerle öğretim elemanları arasında bir köprü oluşturup karşılıklı etkileşimin artmasına yardımcı olacağı söylenebilir. Türkiye’de uygulamada olan, öğrencileri akademik kariyere yönlendiren, yönelen öğrencileri destekleyen mevcut faaliyetlerin arttırılması ve bunların üniversitelerdeki tanıtımlarına daha çok önem verilmesi önerilebilir. Akademik kariyerin tercih edilebilirliğini arttırmak için devletin ve üniversitelerin, ülkedeki akademik hayatın kalitesini gösteren, yükseköğretim kurumlarında verilen eğitimin niteliği, öğretim elemanlarının içinde oldukları akademik hayattan memnuniyeti gibi göstergelerin iyileştirilmesi ve bu amaçla mevcut durumların yeniden düzenlenmesi önerilebilir.

Bu ölçek geliştirme çalışması bir dizi sınırlamaların ışığında gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, yapılan araştırma için örneklem büyüklüğü yeterli olmasına rağmen, veri toplama aracı tek bir kurumda uygulanmıştır. Ayrıca, bir devlet üniversitesinde 4. Sınıf öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda ölçeğin yapısı oluşturulmuştur. AKFÖ’nün devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören tüm lisans öğrencilerinin akademik kariyer farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için kullanılması önerilebilir. Böylece, yükseköğretim kurumlarında akademik kariyerin sosyal dinamiklerin anlaşılmasıyla ilgili ipuçları elde edilebilir. Ayrıca, farklı özelliklere sahip yükseköğretim kurumlarında bu tür araştırmaların tekrarlanması bulguların genellenebilirliği açısından da önemli görülmektedir. Araştırmada derinlemesine görüşler kapsam dışında tutulmuştur. Hem nicel hem de nitel araştırmaların bir arada bulunacağı karma araştırmalar ile bireylerin akademik kariyer farkındalığına ilişkin görüşleri bütüncül bir şekilde incelenebilir. Bununla birlikte, akademik kariyer farkındalığını etkileyen değişkenler ve akademik kariyer farkındalığının sonuçlarıyla gerçekleştirilecek ilişkisel araştırmalarla, ilgili alanyazının gelişimine katkı sunulacağı düşünülmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. (Proje Numarası: SBA-2019-4657).

Kaynakça

- AITKEN, Leanne, CURREY, Judy, MARSHALL, Andrea, and ELLIOTT, Doug (2008). "Discrimination of educational outcomes between differing levels of critical care programmes by selected stakeholders in Australia: A mixed-method approach", **Intensive and Critical Care Nursing**, V 24, N 2, pp. 68-77.
- ALABAŞ, Ramazan, KAMER, S. Tunay ve POLAT, Ümit (2012). "Öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitim: Tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar", **E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi**, C 3, S 4, ss.89-107.
- ARTESS, Jane and HOOLEY, Tristram (2017). "Towards a new narrative of postgraduate career". R. Erwee, R. et al (Eds.), in *Postgraduate Education in Higher Education* (s.1-19). Singapore: Springer.
- ATASOY, Işık ve ERMİN, Coşkun (2016). "Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi", **Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, C 6, S 2, ss.83-91.
- ATFIELD, Gaby and PURCELL, Kate (2010). "Job search strategies and employment preferences of higher education students". Institute for Employment Research, University of Warwick. Erişim adresi: https://warwick.ac.uk/fac/soc/ier/futuretrack/findings/ft3.1_wp2_job_search_and_motivations.pdf
- AYDEMİR, Sevilay ve ÇAM, Şefika (2015). "Lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimi almaya ilişkin görüşleri", **Turkish Journal of Education**, C 4, S 4, ss.4-16.
- BALCI, Ali (2014). "Coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencilerinin yüksek lisans-tan beklentileri", **Marmara Coğrafya Dergisi**, S 29, ss.111-135.
- BARUNCH, Yehuda (2004). "Transforming careers: From linear to multidirectional career paths: Organizational and individual perspectives", **Career Development International**, V 9, N 1, pp.58-73.
- BAŞARIR, Fatma ve SARI, Mediha (2015). "Kadın akademisyenlerin kadın akademisyen olmaya ilişkin algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi", **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, C 5, S 1, ss.41-51.
- BATTIE, Renae and STEELMAN, Victoria M. (2014). "Accountability in nursing practice: Why it is important for patient safety", **AORN Journal**, V 100, N 5, pp.537-541.
- BEKTAŞ, Mustafa ve PEHLİVAN, Nuriye (2018). "Sınıf öğretmenlerinin "yüksek lisans" kavramına yönelik metaforik algıları", **Sakarya University Journal of Education**, C 8, S 1, ss.211-227.
- BEZEN, Sevim, AYKUTLU, Işıl, SEÇKEN, Nilgün, and BAYRAK, Celal (2016). "Developing the scale for attitude towards graduate studies: A validity and reliability study", **Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education Journal**, S 41, pp.17-29.
- BOZPOLAT, Ebru (2016). "Öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin metaforik algıları", **İlköğretim Online**, C 15, S 4, ss.1114-1130.

- BRAGT, Cyrille A.C. Van., BAKX, Anouke. W. E. A., TEUNE, Peter. J., BERGEN, Theo. C.M., and CROON, Marcel. A. (2011). "Why students withdraw or continue their educational careers: A closer look at differences in study approaches and personal reasons". **Journal of Vocational Education and Training**, V 63, N 2, pp.217-233.
- BROWN, Steven D. and LENT, Robert W. (2013). "Career development and counseling". New Jersey, John Wiley & Sons Inc
- BÜYÜKGÖZE, Hilal ve GELBAL, Selahattin (2016). *Lisansüstü eğitime yönelik tutumda proaktif kişilik ve akademik kontrol odağının rolü*. (Ed. K. Beycioğlu, N. Özer, D. Koşar, & İ. Şahin), Eğitim Yönetimi Araştırmaları (s.91-103). Ankara: Pegem Akademi.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2016). Sosyal Bilimler için Veri Analizi Kitabı, Pegem Akademi, Ankara.
- ÇETİNSAYA, Gökhan (2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası. Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/documents/10279/2922270/>
- COHEN, Carolyn and PATTERSON, Davis G. (2012). Teaching strategies that promote science career awareness. Northwest Association for Biomedical Research, Seattle. Retrieved from <https://www.nwabr.org/sites/default/files/pagefiles/science-careers-teaching-strategies-PRINT.pdf>
- COLSTON, Nicole, THOMAS, Julie, LEY, M. Tyler, IVEY, Toni, and UTLEY, Juliana (2017). "Collaborating for early-age career awareness: A Comparison of three instructional formats", **Journal of Engineering Education**, V 106, N 2, pp.326-344.
- CRAGG, Betty C. E. and ANDRUSYSZYN, Mary-Anna (2004). Outcomes of master's education in nursing. **International Journal of Nursing Education**, V 1, N 1, pp. 1-18.
- ÇALIK, Temel ve GÜRER, Gülten Türkan (2019). "Lisansüstü Öğrencilerin Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi", 4. Uluslararası Yükseköğretim Çalışmaları Konferansı, Serap Emil ve Alper Çalikoğlu, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Anafartalar Yerleşkesi, Çanakkale, ss.63-73.
- ÇORUK, Adil, ÇAĞATAY, Şefika ve ÖZTÜRK, Halime (2016). "Lisansüstü eğitimde kayıt ve devam sorunları", **Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C 9, S 1, ss.165-178.
- DAĞYAR, Miray, KASALAK, Gamze, and UĞURLU, Nermin (2020). "Academic career awareness and academic career interest among Turkish undergraduate students", **Cypriot Journal of Educational Sciences**, V 15, N 5, pp.937-954.
- DAŞTAN, Abdülkerim (2009). "Karadeniz Teknik Üniversitesi İ.İ.B.F. ölçeğinde akademik görünüm ve muhasebe eğitiminin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma", **MUFAD Journal**, S 42, ss.144-156.
- EHTİYAR, V. Rüya, SOLMAZ, Cansu ve ÜST-CAN, Çağla (2019). "Kadın akademisyen" olmak: Turizm alanındaki kadın akademisyenlere yönelik bir metafor çalışması", **Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi**, C 16, S 2, ss296-318.
- ER, Harun ve ÜNAL, Fatma (2017). "Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi", **Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)**, C 18, S 2, ss.687-707.

- ERDEN, Münire (2008). Eğitim Bilimlerine Giriş. Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- ERKILIÇ, Turan Akman (2007). "Factors affecting students' willingness to pursue postgraduate education", *Girne Amerikan University Journal of Social & Applied Science*, V 3, N 5, pp.46-72.
- ERKUŞ, Adnan (2012). Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme-1. Pegem Akademi, Ankara.
- GÖMLEKSİZ, Mehmet Nuri ve YILDIRIM, Fatma (2013). "Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri", VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi Yayınları, Sakarya Üniversitesi, ss.68-74.
- GÜR, Bekir S, ÇELİK, Zafer ve YURDAKUL, Serkan (2018). Yüksek öğrenime bakış 2018: İzleme ve değerlendirme raporu, Eğitim-Bir-Sen, Ankara.
- HOTAMIŞLI, Mustafa, KARCI, Aslı, ÇETİNEL, Hürmet ve ÇETİNKAYA, Feride (2011). "View of the undergraduates towards academician as a career: A comparative research in faculty of economics and administrative sciences and faculty of education", *e-Journal of New World Sciences Academy*, V 6, N 2, pp.144-159.
- İLTER, İlhan (2020). "Akademik başarı, lisansüstü eğitim farkındalığı ve lisansüstü eğitim niyeti arasındaki ilişkiler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C 53, S 1, ss.117-156.
- KARADAŞ, Ayşe, DURAN, Songül ve KAYNAK, Serap (2017). "Hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi", *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, C 8, S 1, ss.1-8.
- KARAKUL-KAYAHAN, Aygülen ve KARAKÜTÜK, Kasım (2014). "Lisansüstü öğretime öğrenci seçiminde kullanılan ölçütlere ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C 47, S 2, ss.179-200.
- KATIPOGLU, Muhammet ve KATIPOGLU, Bedri. (2016). "İlköğretim bölümü öğrencilerinin akademisyenlik ile ilgili görüşlerinin incelenmesi". *Journal of International Social Research [Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi]*, C 9, S 46, ss.572-580.
- KAYNAK, Tuğray (1996). İnsan Kaynakları Planlaması, Alfa Yayınları, İstanbul.
- KLINE, Rex B. (2011). Principles and Practice of Structural Equation Modeling. The Guilford Press, New York, NY.
- KONOKMAN, Gamze Y. and ALICI, Devrim (2014). "An attitude scale about graduate education: Reliability and validity study". *International Online Journal of Educational Sciences (IOJES)*, V 6, N 1, pp.112-129.
- KÖKSALAN, Bahadır, İLTER, İlhan ve GÖRMEZ, İlhan (2010). "Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma (Fırat, Erzinçan ve İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı örneği)", *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C 11, S 3, ss.277-299.
- MEB (2020). 10084549_No15_LGS_2020_Ilk_Yerlestirme_SonucLari.pdf (meb.gov.tr) T. C. Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, No:14, 2020.

Yükseköğretimde Akademik Kariyer Farkındalığı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

- MBS (2019). <https://mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.21510&MevzuatIliski=0&source=MevzuatBilgiSistemi>. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2019.
- MERCAN, Zeynep (2016). *Decision making process in the academic career orientation: Agentive and communal perspectives of Turkish postgraduate education scholars*, İstanbul Bilgi University, (Unpublished master's thesis), İstanbul.
- MERDAN, Ethem (2011). *Kişilikle kariyer seçimi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Özel sektörde bir uygulama*, Kırıkkale Üniversitesi, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kırıkkale.
- NAS, Selçuk, PEYMAN, Duygu ve ARAT, Ö. Gülçin (2016). "Bireylerin yüksek lisans yapma nedenleri üzerine bir araştırma", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C 18, S 4, ss.571-599.
- NILES, Spencer and HARRIS-BOWLSBEY, JoAnn (2013). *Career Development Interventions in the 21st Century*. Nobel, Ankara.
- NG, Linda. C. H. (2016). *Exploring registered nurses' attitudes to postgraduate education for specialty practice in Australia*. University of Queensland, (Unpublished dissertation thesis), Australia
- ÖREN, Fatma. Ş., Yılmaz, Tuğçe ve Güçlü, Mert (2012). "Öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik görüşlerinin analizi". **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**. C 1, S 2, ss. 189-201.
- ÖSYM (2020). <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/ALES-1/aleskilavuz15052020.pdf>, *Akademik personel ve lisansüstü eğitime giriş sınavı*, 2020.
- ÖZMENTEŞ, Gökmen ve ÖZMENTEŞ, Sabahat (2005). "Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitimden beklentileri ve yüksek lisans programı ile ilgili görüşleri", **Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, S 17, ss.247-255.
- ÖZTÜRK, Mustafa (2020). *Üniversite kariyer gelişim programının öğrencilerin kariyer farkındalığı, karar verme yetkinliği ve stresi üzerindeki etkisi*, Marmara Üniversitesi, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul.
- ÖZTÜRK-BOZTUNÇ, Nagihan, EROĞLU, Melek Gülşah ve KELECİOĞLU, Hülya (2015). "Eğitim alanında yapılan ölçek uyarlama makalelerinin incelenmesi", **Eğitim ve Bilim**, C 40, S 178, ss.123-137.
- POLAT, Soner, APAK, Özlem and AKDAĞ, Murat (2013). "Investigation of primary student teachers' perceptions about the concept of academician through metaphor analysis", **Inonu University Journal of the Faculty of Education**, V 14, S 2, pp.57-78.
- SEÇER, Hasibe (2013). Bireysel kariyer planlama ve kişisel başarı algısı arasındaki ilişki ve Pamukkale Üniversitesi'nde bir araştırma, Pamukkale Üniversitesi, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Denizli.
- SEVİNÇ, Bilal (2001). "Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve uygulamalar". **Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, C 34, S 1, ss. 25-40

- ŞAHİN, İdris, ZORALOĞLU, Yunus Remzi ve FIRAT-ŞAHİN, Necla (2011). “Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, eğitsel hedefleri üniversite öğreniminden beklentileri ve memnuniyet durumları”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, C 3, S 3, ss.429-452.
- ŞİMŞEK, Ömer Faruk (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları, Ekinoks Yayınları, Ankara.
- TÜZ, Vergiliel Melek (2003). “Kariyer planlamasında yeni yaklaşımlar”, **Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C 4, S 4, ss.169-176.
- ÜNAL, Çiğdem ve İLTER, İlhan (2010). “. Sınıf öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitime olan tutumları (Fırat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi sınıf öğretmenliği ABD örneği)”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C 14, S 2, ss.147-164.
- VARIŞ, Fatma (1973). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim: Sosyal Bilimlerde. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- YALÇIN, Hatice ve DEMİREKİN, Murat (2013). “Lisans eğitimi alan öğrencilerin, kadın akademisyenlerin çalışma yaşamındaki durumlarına yönelik algıları”, **Yükseköğretim ve Bilim Dergisi**, C 3, S 2, ss.166-172.
- YÖK (1981). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 1981.
- YÖK (2014). <https://istatistik.yok.gov.tr/>, Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi. 2014–2015 akademik yılı yüksek öğretim istatistikleri, 2014.
- YÖK (2018). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/11/20181109-3.htm>, Öğretim üyesi dışındaki öğretim elemanı kadrolarına yapılacak atamalarda uygulanacak merkezi sınav ile giriş sınavlarına ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik. Resmi Gazete. Sayı: 30590, 2018.
- YÖK (2019). <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/mevzuat>, Yükseköğretim kurulu mevzuatı, 2019.
- YÖK (2020). <https://istatistik.yok.gov.tr/>, Yüksek öğretim bilgi yönetim sistemi. 2019–2020 akademik yılı yüksek öğretim istatistikleri, 2020.

Ekler

Ek 1. Akademik Kariyer Farkındalık Ölçeği

BÖLÜM II: AKADEMİK KARIYER FARKINDALIK ÖLÇEĞİ		Hiç bilğim yok	Duyulum ama detaylarını bilmiyorum	Hakkında bir şeyler biliyorum ancak sadece genel bilgiler olarak açıklayabilirim	Biliyorum, detaylarıyla açıklayabilirim
Açıklama: Lütfen <u>akademik kariyer hakkındaki mevcut bilginizi</u> düşünerek, size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz.					
1.	Lisansüstü eğitimin yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsadığı hakkında bilğim var.				
2.	Lisansüstü eğitimin amaçlarından birinin kişinin kendisini alanında geliştirmek isteği olduğu hakkında bilğim var.				
3.	Lisansüstü eğitimin üniversitede öğretim elemanı ve öğretim üyesi olmak için gerekli olduğu yönünde bilğim var.				
4.	Yüksek lisans eğitiminin hangi amaçlarla yapıldığı hakkında bilğim var.				
5.	Yüksek lisans eğitimini bitirenlere bilim uzmanı, yüksek mühendis ve yüksek mimar gibi unvanlar verildiği hakkında bilğim var.				
6.	Yüksek lisans eğitim programlarının, tezi ve tezsiz olmak üzere ikiye ayrıldığı hakkında bilğim var.				
7.	Doktora eğitiminin hangi amaçlarla yapıldığı hakkında bilğim var.				
8.	Yüksek lisans programlarından alınması gereken asgari kredi sayısı hakkında bilğim var.				
9.	Yüksek lisans programlarından mezun olma koşulları hakkında bilğim var.				
10.	Yüksek lisans eğitimi süreci hakkında bilğim var.				
11.	Yüksek lisans ve/veya doktora yapmak için Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitime Giriş Sınavında (ALES) alınması gereken asgari puan hakkında bilğim var.				
12.	Yüksek lisans ve/veya doktora yapmak için yabancı dil sınavlarından alınan gereken asgari puan hakkında bilğim var.				
13.	Lisansüstü eğitim programlarına nasıl başvuru yapıldığı konusunda bilğim var.				
14.	Lisansüstü eğitim programlarına kabul edilme süreci hakkında bilğim var.				
15.	Doktora programlarından alınması gereken asgari kredi sayısı hakkında bilğim var.				
16.	Doktora programlarından mezun olma koşulları hakkında bilğim var.				
17.	Doktora eğitimi süreci hakkında bilğim var.				
18.	Lisansüstü eğitim diplomalarının bana kazandıracakları hakkında bilğim var.				
19.	Üniversitede öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve araştırma görevlilerinin görev tanımları hakkında bilğim var.				
20.	Öğretim üyelerinin üniversitede görevli profesör, doçent ve doktor öğretim üyelerinden oluştuğu yönünde bilğim var.				
21.	Öğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlilerinden oluştuğu yönünde bilğim var.				
22.	Üniversitelerde öğretim elemanı kadro ilanlarının nereden takip edildiği hakkında bilğim var.				
23.	Öğretim elemanı kadrolarına nasıl başvuru yapıldığı hakkında bilğim var.				
24.	Öğretim elemanı kadrolarına kabul edilme süreci hakkında bilğim var.				
25.	Öğretim üyelerinin üniversitedeki görevleri hakkında bilğim var.				
26.	Öğretim üyesi olma koşulları hakkında bilğim var.				
27.	Araştırma görevlisi olma koşulları hakkında bilğim var.				
28.	Araştırma görevlilerinin üniversitedeki görevleri hakkında bilğim var.				
29.	Öğretim görevlilerinin üniversitedeki görevleri hakkında bilğim var.				
30.	Öğretim görevlisi olma koşulları hakkında bilğim var.				
31.	Öğretim elemanlarının akademik yükselmelerinde makale, proje vb. yazmaları gerektiği hakkında bilğim var.				

Copyright of Journal of National Education is the property of Milli Egitim Bakanligi and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.